

Sygn. akt I ACz 1270/16

POSTANOWIENIE

Dnia 4 sierpnia 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościółek (spr.)

Sędziowie: SSA Elżbieta Uznańska

SSA Teresa Rak

po rozpoznaniu w dniu 4 sierpnia 2016 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa R. W.

przeciwko G. K. i M. K.

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 14 marca 2016 roku, sygn. akt I C 1165/14

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Elżbieta Uznańska SSA Wojciech Kościółek SSA Teresa Rak

Sygn. akt I ACz 1270/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie umorzył postępowanie w niniejszej sprawie.

W uzasadnieniu Sąd I instancji podał, że postanowieniem z dnia 11 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zawiesił postępowanie na zgodny wniosek stron (art. 178 k.p.c.). Ponieważ w ciągu roku od daty postanowienia o zawieszeniu nie został zgłoszony wniosek o podjęcie postępowania, na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. w zw. z art. 183 k.p.c. postępowanie należało umorzyć.

Zażalenie na to postanowienie wniosła powódka, zaskarżając je w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, a to art. 182 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i umorzenie zawieszono postępowania, ze względu na błędne założenie, że wystąpiły przesłanki zakończenia postępowania poprzez wydanie postanowienia o jego umorzeniu wobec niezłożenia wniosku o podjęcie postępowania zawieszono na wniosek stron. Wskazując na ten zarzut, powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia, ewentualnie o rozpoznanie zażalenia w trybie art. 395 § 2 k.p.c. jako oczywiście uzasadnionego.

W uzasadnieniu zażalenia powódka wskazała, że zasadnicze znaczenie dla oceny dopuszczalności umorzenia postępowania na podstawie art. 182 § 1 k.p.c. ma realna przyczyna zawieszenia postępowania. W niniejszej sprawie przyczyną wystąpienia z wnioskiem o zawieszenie było postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po K. K., toczące się przed Sądem Rejonowym w W. pod sygn. I Ns 1281/13. Rozstrzygnięcie w przedmiocie dziedziczenia po zmarłym

odniesie skutek w sprawie z powództwa R. W., ponieważ zostanie określony krąg osób, wobec których powódka będzie mogła kierować swoje roszczenie. Nie będąc stroną postępowania, powódka miała ograniczone możliwości ustalenia sposobu zakończenia sprawy o stwierdzenie nabycia spadku, a w związku z tym nie mogła przekazać informacji o ewentualnym ustaniu rzeczywistej przyczyny zawieszenia postępowania. W przypadku zawieszenia postępowania na zgodny wniosek stron, winien być brany pod uwagę rzeczywisty powód złożenia takiego wniosku, a w razie stwierdzenia innych przesłanek zawieszenia, należy stosować reguły przewidziane dla innych okoliczności będących podstawą zawieszenia. Stanowisko takie wyrażane jest też w orzecznictwie i doktrynie. Bez znaczenia jest więc podstawa prawna powołana w postanowieniu Sądu. Umorzenie nie powinno było bowiem nastąpić mimo braku stosownego wniosku aż do czasu ustalenia następstwa prawnego po K. K. przed Sądem Rejonowym w Wadowicach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

Art. 178 k.p.c. przewiduje, że sąd może zawiesić postępowanie na zgodny wniosek stron. Zgodnie z art. 182 § 1 k.p.c. sąd umarza postępowanie zawieszone na zgodny wniosek stron, jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu roku od daty postanowienia o zawieszeniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy zasadnie wydał postanowienie o umorzeniu postępowania w niniejszej sprawie. Na wstępie należy rozważyć, czy kognicja Sądu orzekającego o umorzeniu postępowania wskutek upływu roku od jego zawieszenia na zgodny wniosek stron obejmuje badanie przyczyny zawieszenia. Sąd Apelacyjny nie podziela poglądu, zgodnie z którym umarzając zawieszone uprzednio postępowanie, sąd powinien badać, jaka była rzeczywista przyczyna zawieszenia. Pogląd ten dominował w dawniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 września 1977 r., III CRN 194/74, i z dnia 15 kwietnia 1983 r., IV PRN 4/83, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1985 r., III CZP 86/84), jednak obecnie w części orzeczeń Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że w świetle zmian kodeksu postępowania cywilnego, zapoczątkowanych ustawą z dnia 1 marca 1996 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 189), polegających na wzmocnieniu zasady dyspozycyjności i kontradyktoryjności, pogląd ten zdezaktualizował się (por. uzasadnienie wyroku z dnia 15 października 2015 r., II UK 346/14, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1998 r., II CKN 713/98).

Należy podkreślić, że postanowienie o zawieszeniu postępowania wydane przez sąd I instancji jest zaskarżalne (art. 394 § 1 pkt 6 k.p.c.). Oznacza to, że strona, świadoma tego, że rzeczywista przyczyna zawieszenia postępowania jest inna niż wskazana w treści postanowienia o zawieszeniu, powinna zaskarżyć takie orzeczenie niezwłocznie po jego wydaniu w sposób przewidziany ustawą. To strona jest bowiem dysponentem procesu cywilnego i to na niej spoczywa odpowiedzialność za wynik procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2008 r., IV CSK 342/07, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2004 r., II CK 383/03). Jak trafnie wskazuje Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 lipca 2015 r., I CZ 62/15, w tych przypadkach, w których postanowienie sądu o zawieszeniu postępowania podlega samodzielnie zaskarżeniu zażaleniem, nie ma potrzeby wracać do badania trafności przesłanek samego zawieszenia postępowania przy rozpoznawaniu środka zaskarżenia od postanowienia o jego umorzeniu z uwagi na upływ czasu. Postanowienie o zawieszeniu postępowania wydane przez sąd drugiej instancji nie podlega jednak samodzielnie kontroli instancyjnej, co oznacza, że strona, która zamierza zwalczać pogląd o istnieniu konkretnych podstaw zawieszenia postępowania nie ma ku temu bezpośredniego środka, dostępnego bezpośrednio po wydaniu orzeczenia. W takich przypadkach konieczne jest przyjęcie, że postanowienie o zawieszeniu postępowania wydane przez sąd drugiej instancji może na podstawie art. 380 k.p.c. podlegać kontroli przy rozpoznawaniu środka zaskarżenia od postanowienia o umorzeniu postępowania, wydanego na podstawie art. 182 k.p.c. Inaczej prawidłowość oceny przesłanek zawieszenia postępowania, która skutkowałą wydaniem postanowienia o jego umorzeniu, pozostawałaby poza jakąkolwiek kontrolą.

W ocenie Sądu Apelacyjnego za niedopuszczalnością badania rzeczywistych przyczyn zawieszenia postępowania przez Sąd I instancji przemawia również brzmienie art. 365 § 1 k.p.c., zgodnie z którym prawomocne postanowienie wiąże sąd, który je wydał, jak również inne sądy. Obowiązek badania przyczyn zawieszenia postępowania nie wynika z treści

art. 182 § 1 k.p.c. ani z innych przepisów. Wręcz przeciwnie, stosownie do art. 365 § 1 k.p.c. prawomocne orzeczenie wiąże między innymi sąd, który je wydał, oraz inne sądy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2003 r., II CK 276/02, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2014 r., I PK 257/13). Na etapie umarzania zawieszono postępowania Sąd Okręgowy był więc związany zarówno treścią postanowienia z dnia 11 marca 2015 r., jak i wskazaną w nim podstawą prawną.

Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że nie jest w niniejszej sprawie dopuszczalne także uchylene bądź zmiana postanowienia niekończącego postępowania w sprawie na podstawie art. 359 § 1 k.p.c., ponieważ odstępstwo od zasady związania wydanym orzeczeniem nie może wynikać z potrzeby autokorekty wydanego orzeczenia wynikającej z dostrzeżenia wcześniejszego błędu, odmiennej oceny stanu faktycznego bądź prawnego tylko z następczej zmiany okoliczności faktycznych. Odwołanie się do tego przepisu przy kontroli postanowień o zawieszeniu postępowania, które zostały oparte na wadliwej podstawie, nie jest zatem możliwe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2015 r., II CZ 14/15).

Należy zauważyć, że przedstawiona wyżej argumentacja znajduje potwierdzenie także w językowej wykładni art. 182 § 1 k.p.c. Użyte w tym przepisie słowo "umarza" oznacza, że sąd musi wydać postanowienie o umorzeniu zawieszono postępowania, jeżeli została spełniona wskazana w nim przesłanka. Jeżeli zatem w prawomocnym postanowieniu o zawieszeniu postępowania została wskazana przyczyna zwieszenia, to nie ma podstaw do weryfikowania jej na etapie umarzania zawieszono postępowania. Prawomocne postanowienie o zawieszeniu postępowania - zawierające przyczynę zawieszenia - ma więc prejudycjalny charakter dla umorzenia postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2006 r., V CK 457/05).

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy podkreślić, że Sąd Okręgowy, orzekając jako sąd I instancji, wskazał wyraźnie w sentencji postanowienia podstawę prawną zawieszenia postępowania (art. 178 k.p.c.), zaś w protokole rozprawy z dnia 11 marca 2015 r. odnotowano, że pełnomocnicy stron zgodnie wnoszą o zawieszenie postępowania. Wszystkie strony były reprezentowane przez zawodowych pełnomocników, którzy byli obecni na rozprawie, na której zapadło i zostało ogłoszone postanowienie o zawieszeniu postępowania. Mieli więc świadomość co do jego treści oraz zdawali sobie sprawę, że niezgłoszenie wniosku o podjęcie postępowania w ciągu roku będzie skutkowało umorzeniem postępowania. Jeśli natomiast uznawali, że zawieszenie postępowania powinno nastąpić z tej przyczyny, że rozstrzygnięcie sprawy zależało od innego toczącego się postępowania cywilnego, powinni byli zaskarżyć postanowienie o zawieszeniu, kwestionując wskazaną w nim przyczynę takiego rozstrzygnięcia. Na obecnym etapie sprawy kontrola postanowienia o zawieszeniu postępowania oraz prawdziwości wskazanej w nim przyczyny zawieszenia nie jest już bowiem możliwa.

Niezasadny okazał się więc zarzut naruszenia art. 182 § 1 k.p.c. sformułowany przez skarżącą. W tym stanie rzeczy należało stwierdzić, że Sąd Okręgowy, umarzając postępowanie, nie miał obowiązku kontroli, czy przyczyna zawieszenia postępowania wskazana w postanowieniu z dnia 11 marca 2015 r. jest rzeczywista i czy została prawidłowo określona, ponieważ postanowienie to nie zostało zaskarżone. Nie zachodziła także możliwość jego uchylenia ani zmiany w trybie art. 359 § 1 k.p.c.; zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. wiąże ono sąd. Zdaniem Sądu Apelacyjnego postanowienie o zawieszeniu postępowania nie podlegało zatem na tym etapie sprawy kontroli Sądu I instancji co do rzeczywistej przyczyny uzasadniającej potrzebę jego wydania. Oznacza to, że zaskarżone postanowienie o umorzeniu postępowania, wobec niezgłoszenia przez żadną ze stron wniosku o jego podjęcie w ciągu roku po zawieszeniu na zgodny wniosek stron, jest prawidłowe.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny działając na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSA Elżbieta Uznańska SSA Wojciech Kościółek SSA Teresa Rak